

Internkontrollplan 2023 - Uppföljning av kontrollaktiviteter

Kretslopp och vattennämnden

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Internkontrollplan.....	4
2.1	Risker i säkerhetsskyddet kopplat till fysiskt skydd, IT-säkerhet, informationssäkerhet och personsäkerhet.....	4
2.2	Risk att ansvaret för insamling av förpackningar samt obligatorisk matavfallsinsamling ej är omhändertaget till 1 jan 2024.....	6

1 Inledning

Förvaltningens arbete med intern kontroll har ytterligare utvecklats under 2023. För att riskhanteringen ska vara effektiv och göra nytta har man i allt större grad integrerat den i verksamhetsstyrningen.

I årets interna kontrollplan behandlas två risker; säkerhetsskyddsarbetet och införandet av insamling av förpackningar från hushåll och verksamheter samt obligatorisk matavfallsinsamling.

Säkerhetsarbetet har varit i fokus under året på grund av säkerhetsläget i omvärlden. Förvaltningen har gjort flera insatser för att stärka säkerheten både inom det fysiska skyddet och IT- och informationssäkerheten. Incidenter har rapporterats till tillsynsmyndigheter enligt gällande lagstiftning.

Kontrollaktiviteter kring säkerhetsskyddet:

- ➔ *Kontrollera att säkerhetsarbetet har utvecklats och är känt på förvaltningen*
- ➔ *Uppföljning av säkerhetsskyddet som helhet*

Den 1 januari 2024 går insamlingsansvaret för förpackningar över till kommunerna. Förvaltningen behöver då anordna insamling för att servicenivån till kunderna ska bibehållas.

Från 1 jan 2024 införs även krav på obligatorisk matavfallsinsamling. Förvaltningen inför obligatoriet för flerbostadshus och verksamheter och behöver få dispens för villahushåll.

Kontrollaktiviteter kring det utökade ansvaret för avfallsinsamling:

- ➔ *Hur har förvaltningen klarat av den stora och relativt snabba omställningen som krävs, både vad gäller personal och ekonomi*
- ➔ *Har uppdraget omhändertagits enligt tidplan?*

2 Internkontrollplan

2.1 Risker i säkerhetsskyddet kopplat till fysiskt skydd, IT-säkerhet, informationssäkerhet och personsäkerhet

 Hantera

Riskbeskrivning

Riskerna inom säkerhetsskyddsarbetet inom Kretslopp och vatten är i första hand bristande följsamhet mot gällande riktlinjer och rutiner, brister i det fysiska skyddet samt risker både tekniskt och hanteringsmässigt inom IT-området. Risk att enstaka medarbetare utsätts för yttre påverkan.

Konsekvensbeskrivning

De allvarligaste konsekvenserna är negativ påverkan på kärnprocesserna inom dricksvatten, avlopp och avfall till exempel att dricksvattenleveransen inte kan upprätthållas.

Existerande kontrollaktiviteter

Styrande dokumentation.

Avvikelserapportering

Uppföljningar av efterlevnad av säkerhetsskyddsavtal.

Säkerhetsprovning av personal (egen och inhyrd)

Uppföljning av Säkerhetsskyddsanalys görs årligen av SÄK-funktionen

Särskilda säkerhetsskyddsbedömningar av uppdrag / projekt

Egenkontroll och internrevision av bland annat passerkort, accesser system, följsamhet mot rutiner mm

Incidenthantering

Kontrollaktiviteter

➔ **Kontrollera att säkerhetsarbetet har utvecklats och är känt på förvaltningen**

➔ **Uppföljning av säkerhetsskyddet som helhet**

Förvaltningens SÄK-funktion gör uppföljning av säkerhetsskyddsplanen minst 1 gång per år. Varje år i januari görs en årsrapport gällande det gångna året. I januari 2023 gjordes en årsrapport, som beskriver genomförda aktiviteter / åtgärder under året och vilka effekter dessa bedöms ha på säkerheten / säkerhetsskyddet inom verksamheten.

Säkerhetsläget rapporteras till FVL samt nämnd minst 1 ggr per år grundat bland annat på uppföljning av säkerhetsskyddsplanen.

Under 2023 har 7 st SÄK-incidenter rapporterats i förvaltningens avvikelседatabas, ingen av den allvarligaste graden. De är inrapporterade till resp tillsynsmyndighet och rör ffa brister i registerkontroll.

Hittills har 46 st avvikande incidenter rapporterat till SÄK varav 24 st mail/SMS med påverkansförsök eller dylikt. Övriga händelser är tex drönare över skyddsobjekt. Polisanmälningar ha gjort i de fall där det har varit nödvändigt.

Inga avvikelser eller incidenter har hittills haft en påtaglig negativ påverkan på verksamheten.

Kort vad som har hittills utförts inom säkerhetsfunktionen under 2023

- Revision av inpasseringssystem.
- Uppföljning efterlevnad säkerhetsskyddsavtal
- Samverkan med Staden för framtagning av resursfunktionens arbete inom Civilt försvar
- Övat krigsorganisation med Kretslopp och vattens ledare
- Översyn påbörjad inom informationssäkerhetsrutiner och riktlinjer
- Samverkar inom ramen för nödvatten och nöddrivmedel både inom Staden men även externt.
- APT-information om höjd terrornivå på 18 enheter samt ytterligare riktad säkerhetsinformation till 11 enheter.
- Förstärkningar av fysiskt skydd med bland annat ökad kamerabevakning, fler skyddsobjekt mm.

Sammanfattning

Säkerhetsskyddsarbetet på förvaltningen är effektivt och relevant. Man har reagerat snabbt på incidenter och anmält till berörd myndighet vid behov.

Under året har förvaltningen och i synnerhet SÄK-funktionen haft stort fokus på att följa säkerhetsläget i omvärlden och agera utifrån det, med civilt försvar och krisberedskap som viktiga delar. Flera viktiga insatser har gjorts för att ytterligare stärka arbetet.

Medarbetare på förvaltningen har en större förståelse och ett annat engagemang gällande säkerhetsskyddsarbete, självklart på grund av säkerhetsläget i Europa och världen i stort.

2.2 Risk att ansvaret för insamling av förpackningar samt obligatorisk matavfallsinsamling ej är omhändertaget till 1 jan 2024.

Riskbeskrivning

Från 1 jan 2024 tar kommuner över ansvaret för befintlig insamling av förpackningar från hushåll, fastighetsnära och på ÅVS:er.

Från 1 jan 2024 införs även krav på obligatorisk matavfallsinsamling i svensk lagstiftning. Förvaltningen inför obligatoriet för flerbostadshus och verksamheter och behöver få dispens för villahushåll.

Två stora förändringar som måste omhändertas på kort tid.

Risken är att förvaltningen inte klarar av den stora och relativt snabba omställningen som krävs, både vad gäller personal och ekonomi. Risk att det nya uppdraget inte kommer att kunna utföras i tid. Det nya uppdraget kommer att vara kostsamt och att andra delar av avfallsverksamheten riskerar att få stå tillbaka.

Konsekvensbeskrivning

Brister i utförande och service och ej uppfyllnad av lagstiftning. Högre oplanerade kostnader som gör att andra avfallsverksamheter får stå tillbaka.

Existerande kontrollaktiviteter

Delårs-/Årsrapporter

Kontrollaktiviteter internkontrollplan

➔ *Hur har förvaltningen klarat av den stora och relativt snabba omställningen som krävs, både vad gäller personal och ekonomi*

Bakgrund

I juni 2022 beslutade regeringen om ny förpackningsförordning, i samband med att nya regler infördes avseende ansvar för förpackningsavfall.

Den 1 januari 2024 tar Sveriges kommuner över insamlingsansvaret för förpackningar inom kommunen. Senast 2027 ska alla hushåll ha fastighetsnära insamling av förpackningar.

I september 2023 skulle kommunerna börja rapportera till Naturvårdsverket hur utbyggnadsplanerna ser ut för att kunna införa FNI för att uppfylla lagkraven 2027.

Kommunerna ska också införa obligatorisk insamling av biologiskt avfall (matavfall) från och med 1 januari 2024.

Beslut i nämnden

Beslut om övertagande av befintlig insamling av förpackningar i flerbostadshus och från ÅVS, städning av ÅVS samt omlastning av insamlat material togs i

Kretslopp och vattennämnden, 2023-02-09, § 29. Det beslutades även att insamlingen från återvinningsstationer och omlastningen av materialet ska upphandlas likväl som städningen av återvinningsstationerna.

Nämnden beslutade att upprätta ett auktorisationssystem för hämtning av förpackningar från flerbostäder mellan 2024 och 2027, vilket innebär att flerbostäder har möjlighet att fortsätta använda samma entreprenör som de i dag har för hämtning av förpackningar till dess att Kretslopp och vatten har upphandlat eller direkttilldelat insamlingen. Nämndens beslut innebär också att omlastningen av det insamlade materialet från flerbostäder ska direkttilldelas till Renova AB.

När auktorisationssystemet löper ut ska insamlingen införlivas i befintliga områden för insamlingsentreprenader för bland annat matavfall och restavfall i enlighet med tidigare beslut om att insamlingen av returpapper ska införlivas i de geografiska insamlingsområdena (2021-03-17, §7, dnr 0885/20, Insamling av kommunalt avfall - direkttilldelning och upphandling).

Hämtning av förpackningar från villor och flerbostäder föreslås upphandlas i Nordost och Sydvest samt direkttilldelas till Renova AB i Centrum och på Hisingen, dvs samma fördelning som idag gäller för vad som är direkttilldelat eller upphandlat. Det nya insamlingsansvaret för förpackningar innebär stora förändringar och att använda sig av dagens indelning av områden för entreprenader ses som en klar fördel.

Införandet planeras ske stegvis för villahushållen där Nordost är först ut 2025, därefter Centrum och Hisingen 2026 och sist ut Sydvest 2027. Förpackningsinsamlingen från flerbostäder kommer inte ske stegvis utan kommer införlivas i samtliga geografiska insamlingsområden efter det att auktorisationssystemet avslutats sista december 2026.

Förvaltningen har ansökt om dispens från kravet att införa obligatorisk insamling av matavfall. Att införa det redan 2024 skulle innebära stora kostnader och vara svårt för kunder att anpassa sig till på så kort tid. Vi skulle tex inte hinna lägga om alla abonnemang för de kunder som idag inte sorterar ut matavfall. 2023-05-16 § 96 Ansökan om dispens för biologiskt avfall för transport och behandling av matavfall från småhus, flerbostadshus och verksamheter

Olika fastighetsnära system för villor presenterades på nämndens strategidagar på Nääs fabriker den 6 mars 2023. Nämnden beslutade om systemet med tvåfacksskär 2023-05-16 § 101.

Kostnader

Förpackningsinsamlingen ska täckas av ersättningen från producenterna, via Naturvårdsverket, men rest- och matavfallet ska inte ersättas utan behöver införlivas i avfallstaxan. Ersättningen bedöms inte vara tillräcklig oavsett insamlingssystem. Det går heller inte att särskilja hur stor ersättning som ska användas till ÅVS, flerbostadshus eller villor och samordningen innebär att vissa resurser delas mellan förpackningsinsamling och insamling av mat- och restavfall.

2023-04-28 § 76) beslutade nämnden i sina verksamhetsnomineringar att rekommendera att intäktsramen för avfallstaxan ökas med 5,5–7,5 procent mellan 2023 och 2024.

Man var redan då medvetna om att ersättningen från NV inte fullt ut skulle täcka de kostnader som tillkommer 2024. Kostnadsberäkningarna baseras på osäkra data och efter en ny bedömning av kostnadsnivåer för 2024 beslutade nämnden om avfallstaxa med en höjning på 10%, 2023-09-20 § 159 dnr 0442/23.

Underlag från verksamhetsnomineringarna

De största osäkerheterna utöver det osäkra omvärldsläget beskrevs som osäkerheter avseende kostnader och omfattning av förpackningsinsamlingen. Osäkerheten omfattar dels städning och skötsel av återvinningsstationerna, dels övertagande av ansvaret för fastighetsnära förpackningsinsamling som sker i flerbostadshusens avfallsutrymmen och osäkerheten avser både omfattningen och kostnaderna.

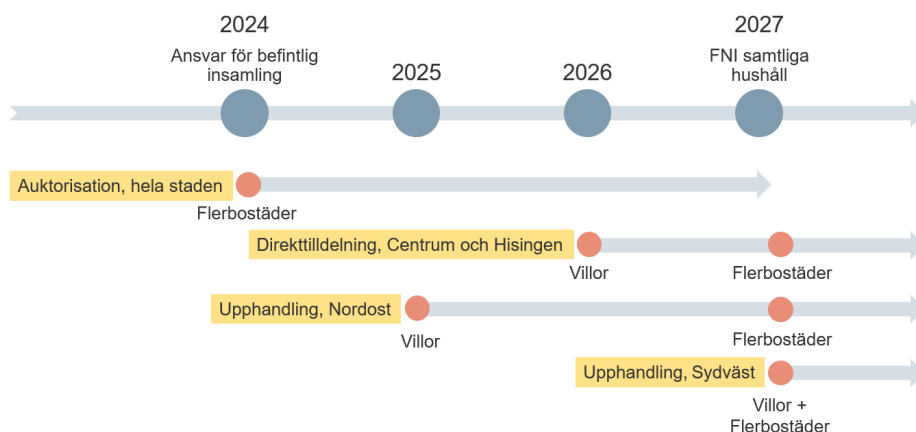
Kostnaden för fastighetsnära insamling baseras på data som inte kan kvalitetssäkras från tre av fem avfallsinsamlare vilket innebär att osäkerheten är upp mot 20 miljoner kronor. Osäkerheten avseende skötsel av återvinningsstationerna bedöms till cirka 15 miljoner kronor.

Eftersom bedömningen av kostnadsnivån för 2024 ligger på en mycket högre nivå nu än i samband med nomineringarna föreslår förvaltningen att nomineringarna överskrids och att taxeintäkten tillåts öka med tio procent, 59 miljoner kronor.

➔ Har uppdraget omhändertagits enligt tidplan?

KVN dnr 0783/23 Rapportering till Naturvårdsverket, fastighetsnära insamling (FNI) NV 23-032920)

Förvaltningen har tagit fram en övergripande tidplan för införandet och har anmält den till Naturvårdsverket. Dispenser har sökts för att kunna genomföra ändringarna utan att det blir alltför stora kostnader och alltför negativa upplevelser hos kund.

Sammanfattning

Förvaltningen har gjort noggranna utredningar och förberett väl för det utökade ansvaret för avfallsinsamling. Det har varit relativt kort tid för en sådan omfattande omställning och det är fortfarande mycket osäkerhet kring hur insamlingen kommer att fungera under 2024, hur stora kostnaderna blir och hur kunderna kommer att reagera. Nämnden har fattat de nödvändiga besluten för att kunna genomföra ändringarna och förvaltningen har tagit fram en tidsplan och ansökt om dispens för det som inte kommer att kunna införas i tid.

Förvaltningen är medveten om de risker och osäkerheter som finns kring införandet

av det utökade ansvaret och rapporterar löpande till nämnden. Uppföljningar görs i den ordinarie verksamhetsstyrningen.

Avfallsavdelningen har gjort en riskanalys för 2024 och identifierade flera risker gällande det nya uppdraget.

Kvarstående risker

- Brist på kärl och annan sorteringstutrustning → Kontinuerlig dialog med förråd
- Problem med adm system (Navet och BFUS) → Bevaka
- Entreprenören kan ej få tag i fordon → Kontinuerlig dialog med entreprenörer
- Personalbrist hos entreprenören → Kontinuerlig dialog med entreprenörer
- Uppföljning av efterlevnad av miljömål → Kontroller
- Risk att hämtning av förpackningar hos flerbostadshus inte fungerar: risk att hämtningen inte fungerar, att entreprenören tar ut fel pris och att vi tappar kontrollen över vad som hämtas och hos vem.
- Risk att vårt system är dyrare än vad vi får ersättning för från Naturvårdsverket
- Risk att kundprocesser för ÅVS inte fungerar tillfredsställande, att systemet för ärendehantering inte är på plats, risk att systemet för ärendehantering inte fungerar
- Risk att entreprenaden för insamling på ÅVS inte fungerar som det är tänkt.
Risk att skötseln inte fungerar som den ska. Risk att det blir en stor fördyrning.